

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva

Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Z-24

Štev. 29 (332)

Leto VII.

NOVO MESTO, 20. JULIJA 1956

Ureduje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Plevel

Ob Dnevu vstaje slovenskega ljudstva

USODNI STREL

...Blagor narodu, ki v uri preizkušnje, ne da bi vpraševal, kako so drugi pravilno ravnali v podobnih primerih, preprosto in lahko srčno pobere prvo gorjalo in udari ha z njo...

LEV TOLSTOJ
(v »ojna in miru«)

Dvaindvajsetega julija praznujemo Slovenci petnajsto obletnico najpomembnejšega in najslavnejšega dejanja svoje zgodovine. 22. julija 1941 so raški partizani v Taenu pod Smarno goro prvič napadli nemškega okupatorja. Prvi partizanski strel je bil signal za začetek ljudske vstaje po vsej Sloveniji in zato je 22. julij dan začetka oborožene vstaje. Nekaj dni pred tem so počile prve partizanske puške v Srbiji in Črni gori, kmalu nato še v Hrvatski in ostalih naših pokrajinah. Začele so najslavnejše poglavje v naši tisočletni zgodovini.

Prvi partizanski strel pri nas pa ni bil samo začetek vojaškega upora proti osovražnemu okupatorju. Bil je usodna prelomnica, ob kateri se je zaključila dolga vrsta porazov in ponižanj naše žalostne preteklosti, začelo pa se je obdobje zmag našega naroda. Prvi strel raških partizanov je Slovincem odprl vrata v resnično našo, prerajeno domovino, ki smo si jo ustvarili v boju za življenje in smrt in v bratski povezanosti z vsemi jugoslovanskimi narodi. Napredne, revolucionarne ideje so postale življenjska stvarnost in ustvarjalo delo sto in sto tisočev. Najtežje izmed vseh preizkušenj je slovenski narod preстал tako kot sta ga utila Komunistična partija in Osvobodilna fronta:

pravica in svoboda ne smeta in ne moreta nikoli umreti. Vstaja in revolucija sta iz naroda hlapcev rodili narod herojev. Pogumno in visoko je vzdignil slovenski delovni človek glavo in zastavo upora, ki je vihrala v krvavem soju najstrašnejše vojne in zločinskih napovedi fašistov, ki so nam prerokovali izginotje s površja zemlje. Toda narod, ki se bori za življenje, ne umre. Partizanska prisega jugoslovanskih narodov, da ne bodo položili orožja iz rok prej, dokler ne bo fašistični tlačitelj popolnoma razbit in uničen, dokler ne bo osvobodjena zadnja ped naše zemlje, je bila uresničena do kraja in kronana z največjo in najpomembnejšo zmago vseh naših dosedanjih deset in stoletij. Mejniki, ki smo jih postavili za narodnoosvobodilno borbo, pričajo nam in vsem drugim, da smo s pogumom, požrtvovanjem, z ljubeznijo in s ponosom ustvarili veliko delo za svobodo in mir na svetu.

Seveda pa dvaindvajseti julij v naši zgodovini ni osamljen dan, niti se ga ne spominjamo zgolj samo kot dneva začetka oborožene vstaje našega naroda. Za nas je Dan vstaje simbol vsega novega, kar je sledilo letu 1941. Je spomin na preteklost, brez katere tudi 22. julija ne bi bilo, ki pa hkrati združuje sedanost in bodočnost. Praznik začetka oborožene vstaje je zato slovesen dan za vse, ki so pripravljali upor in revolucijo, ki so 22. julija enkrat za vselej prelomili žalostno zaostajanje Slovincem za dogodki. Je dan naših borcev in aktivistov, praznik toplega spomina na nje, ki so pot v svobodo zapečatili s svojo krvjo, pa hkrati tudi slovesen dan mladega rodu, ki prevzema dediščino očetov, mater in starejših bratov. Dan vstaje slovenskega naroda je in bo praznik vseh, ki uresničujejo veliko idejo naše Revolucije.

22. julij, Dan vstaje, nas s svojim simbolom povezuje z ostalimi jugoslovanskimi narodi v skupnosti, ki postaja čedalje enotnejši organizem jugoslovanskega delovnega ljudstva. Daje nam moči in novih vzpodbud, da nadaljujemo z graditvijo srečnega in mirnega doma vseh svobodoljubnih Jugoslovancev, katerim pomeni socializem odgovor na želje in potrebe vseh delovnih ljudi.

V stoletnih viharjih je slovensko ljudstvo ohranilo svoje ognjišče in ... v bratski skupnosti z drugimi narodi Jugoslavije gradi danes mirno svoj srečno bodočnost. Resnično zedinjeno in ojekleno v veliki osvobodilni revolucionarni borbi jugoslovanskih narodov je slovensko ljudstvo lahko mirno za svojo usodo. Jamstvo za svobodo in neodvisnost slovenskega in vseh drugih narodov Jugoslavije je v enotnosti in nerazdružljivem bratstvu narodov Jugoslavije. Bratstvo in enotnost naših narodov omogočata uspešno premagovanje vseh težav in naših naporov za uresničenje vseh naših smotrov. Moramo ju varovati in negovati, ker pomenita našo srečo, našo blaginjo, našo varnost, našo veliko bodočnost ... kot je dejal maršal Tito v čestitki slovenskemu ljudstvu ob 22. juliju 1951.

In po tej poti gremo naprej.

NIKOLAJ PIRNAT: Borili so se kakor lev

SLOVESNA PODELITEV TRDINOVIH NAGRAD

Letošnji nagrajenci: Božidar Jakac, Marjan Kozina, Ivo Pirkovič, Svoboda iz Kanižarice in PD »Lojze Košak« iz Kostanjevice

V soboto 14. julija, na obletnico Trdinove smrti, je okrajni Svet zveze Svobod in prosvetnih društev v Novem mestu podelil letošnje Trdinove nagrade. V dvorani Dolenjskega muzeja so se zbrali povabljeni gostje — zastopniki družbenih organizacij, ljudske oblasti in ustanov — in letošnji Trdinovi nagrajenci: akademik, slikar Božidar JAKAC, akademik, skladatelj Marjan KOZINA ter zastopnika obeh nagradnih društev: DPD SVOBODA IZ KANIŽARICE, predsednik Slavko Grahek, in PROSVETNEGA DRUŠTVA LOJZE KOŠAK IZ KOSTANJEVICE, predsednik Emil Košak. Nagradjenec Ivo PIRKOVIČ, publicist, osebno ni mogel priti in ga je zastopal podpredsednik ObLO Boris Andrijašič.

Publicist Ivo Pirkovič

Predsednik okrajnega Sveta zveze Svobod in prosvetnih društev Tone Bele je na kratko orisal življenje in delo nagradencev ter utemeljil podelitev nagrad. Božidar Jakac, Novomeščan, je v svojem umetniškem delu upodabljal in upodablja čudovite lepote svoje rodne Dolenjske in jo je tako s čopičem predstavil ne samo domačemu, ampak

tudi tujemu svetu; skladatelj Kozina, prav tako novomeški rojak, je s svojimi partizanskimi pesmimi, zlasti pa s simfonijama Bela Krajina in Ilova gora postavil izreden glasbeni spomenik trpljenju in zmagovitim borbam naše na-

Akademski slikar Božidar Jakac

rodnoosvobodilne vojne; publicist Ivo Pirkovič, Sentjernečan, je s svojimi številnimi članki in razpravami, zlasti pa še z delom »Po sledovih rimske volkulje«, dal bogat

Slavje novomeških šoferjev

V počastitev 13. julija, Dneva šoferjev, so tudi novomeški šoferji v nedeljo dopoldne organizirali na Glavnem trgu lepo slovesnost. Vsa motorna vozila, zbrana na proslavi, so v povorki vozila skozi mesto, nato pa se zbrala na trgu, kjer je strokovno združenje šoferjev priredilo proslavo. V govoru so se spomnili tovarišev, ki so 13. julija 1943 v motorizirani enoti napadli in osvobodili Žužemberk. Čeprav je bila slovesnost organizirana v zelo kratkem času, je lepo uspela. Pogled na množico vozil je dal razveseljivo sliko naraščajočega števila motornih vozil na Dolenjskem. Šoferjem, ki opravljajo odgovorno in težko delo v naši družbi, se pridružuje ob čestitkah k 13. juliju tudi naš list!

Sto kombajnov za letošnji žetev

Zemunska tovarna »Zmač« bo kmetijskim posestvom in zadrugam dobavila še za letošnje žetev 100 kombajnov, ki so izdelani po licenci angleške tvrdke »Ferguson«.

Nova turistična proga

Pred dnevi so odprli novo turistično avtobusno progo Beljak — Ljubljana — Portorož na podlagi sporazuma o jugoslovansko-avstrijskem avtobusnem turističnem prometu.

V počastitev Dneva vstaje

Organizacije Zveze borcev in Socialistične zveze v našem okraju pripravljajo tudi tokrat vrsto prireditev in proslav v počastitev 22. julija — slovenskega narodnega praznika. V Novem mestu bo jutri zvečer povorka članov vseh organizacij in društev skozi mesto in zborovanje na Glavnem trgu. Sodelovali bodo gasilci, konjeniki, strelci, pripadniki JLA, lovci, telovadci, kegljači, motoristi in drugi. Na zborovanju bo tudi sporočeno, kam vse bodo v nedeljo organizirani izleti in pohodi v znamenite kraje iz let NOV. Hkrati bodo v okolici zagoreli kresovi, bregove Krke pa bodo razsvetlili z bengalskim ognjem. V nedeljo bodo pohodi v partizanske kraje. Društva bodo organizirala v počastitev 22. julija več tekmovalij in nastopov. V soboto zvečer priredijo veslačji 2 tekmi na Krki, tekmovali pa bodo tudi odbojkarji in kegljači.

Strelci 14 družin v okraju bodo priredili v nedeljo množična športna tekmovanja. Motoristi bodo organizirali v nedeljo dopoldne lov na lisico, nato pa se bodo zbrali na Rogu motoristi iz Novega mesta, Črnomlja in Kočevja pri Bazi 20, kjer bo tudi krajša slovesnost.

Prosvetni delavci in odborniki ZB ter Socialistične zveze bodo organizirali v vseh večjih krajih na predvečer Dneva vstaje akademije, v nedeljo pa pohode v partizanske kraje. Povsod bodo ljudje obudili spomin na začetek naše revolucije in vse ljudske vstaje v letu 1941. Novomeški gasilci bodo imeli v nedeljo dopoldne večjo mokro vajo v Brusnicah.

V Straži bo 22. julija s jutraj

V nedeljo strelsko tekmovanje

Strelska družina »Vinko Paderšič« Novo mesto priredi v počastitev Dneva vstaje v nedeljo, 22. julija ob 8. uri množično strelsko tekmovanje na starem strelišču ob Krki v Novem mestu. Tekmovalo se bo z vojaško puško na razdaljo 100 metrov na ustrezno tarčo. Pravico udeležbe imajo vsi člani športnih in telesnovogojnih organizacij, sindikatov, ZB, LMS, SZDL, pripadniki LM in JLA. Vsak udeleženec izstrelji 5 nabojev iz ležečega položaja. Kdor bo od petih strelcov imel tri zadetke v tarči, prejme spominsko medaljo.

Vsak udeleženec plača za prijavino 100 din, kar bo porabljeno za kritje stroškov.

Ljubitelji strelskega športa — vabiljeni!

V Mariboru bo drugi gasilski festival Slovenije

V Mariboru bo 4. in 5. avgusta II. gasilski festival Slovenije, nad katerim je prevzel pokroviteljstvo Glavni odbor SZDL Slovenije, organizacija pa je zapupana okrajnemu odboru gasilske zveze Maribor. Računajo, da bo v glavnem sprevedu sodelovalo nad 6000 uniformiranih gasilcev, pa tudi člani Rdečega križa, civilne zaštite in organizacije predvojaške vzgoje. Zelo zanimive bodo gasilske vaje z najmodernejšimi napravami posebne vrste.

Dvajseta obletnica tekstilne stavke

18. septembra bo v Kranju centralna proslava ob 20-letnici velike tekstilne stavke v Sloveniji, krajevne proslave pa bodo tudi v Mariboru, Ljubljani, Kranju, Celju, Jesenicah, Trzinu, Škofji Loki, Kamniku in drugje. Izšel bo poseben zbornik, v katerem bo zbrano zgodovinsko gradivo iz takratnih tekstilnih stavk po Sloveniji, izdelane pa bodo tudi posebne spominske značke. Pokrovitelj proslave je član CK ZKI Franc Leskošek-Luka, ki je kot predsednik strokovne komisije stavko tudi neposredno vodil. O zgodovinskem pomenu stavke tekstilcev pred 20 leti bomo v kratkem obširneje poročali.

VREME

ZA ČAS OD 20.—29. JULIJA
V začetku in konec prihodnjega tedna nekajkrat krajevne nevihte, sicer lepo vreme.
V.M.

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU PO NAŠI LEPI DOMOVINI SLOVENIJI

ČESTITAJO K

DNEVU VSTAJE

delavci in nameščenci vseh dolenjskih industrijskih, rudarskih, obrtnih, trgovskih, gostinskih, prometnih, komunalnih in ostalih podjetij, uradov in ustanov, kmetje in ljudska inteligenca.

